

2021. aasta vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksamist

Mare Kasuri

vene keele võõrkeelena peaspetsialist

Põhikooli lõpueksami eesmärgid

Põhikooli vene keele võõrkeelena lõpueksamiga hinnatakse riiklikus õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist, õppe- ja kasvatusesmärkide saavutatust ning kooliastme õpitulemuste omandatust eesmärgiga

- saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- teha otsus põhikooli lõpetamise kohta.

Vene keele võõrkeelena lõpueksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi ja toetatakse Euroopa keeleõppe raamdokumendile, millest lähtuvalt vastab lõpueksam ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustaseme B1-taseme kirjeldusele.

Lõpueksami korraldus ja hindamine

Vene keele lõpueksamiga kontrolliti kirjutamis-, kuulamist-, lugemist- ja rääkimisoskust. 2021. aasta vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksam koosnes kirjalikust osast (kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja suulisest osast (rääkimine). Kuulamisosa eest oli õpilasel võimalik saada maksimaalselt 25, lugemisosa eest 30, kirjutamisosa eest 25 ja rääkimisosa eest 20 punkti, kokku oli kogu eksamitöö eest võimalik koguda 100 punkti.

Lõpueksamid hinnati koolides, võttes aluseks Haridus- ja teadusministeeriumi asjakohase määruse. Põhikooli vene keele võõrkeelena lõpueksami hindamine põhines hindamisjuhendil ja võtmel, mis võimaldab koolidel lähtuda ühelt aluselt ning muuta tulemused võrreldavaks.

Kuulamis- ja lugemisosa iga üksikküsimuse kaal on 1 punkt. Kirjutamise hindamiseks kasutatakse vastavaid hindamisskaalasid. Kirjutamisosa esimese ülesande eest on võimalik saada maksimaalselt 9 punkti ja teise ülesande eest maksimaalselt 16 punkti. Rääkimisosa hindamiseks kasutatakse vastavat hindamisskaalat, hindamiskriteeriumid on jagatud nelja aspekti vahel: ülesande täitmine, sõnavara, grammatika ning hääldus ja soravus. Iga aspekti eest on võimalik saada 0–5 punkti.

Eksami üldandmed

2021. aasta tegi vene keele võõrkeelena lõpueksami valimi moodustasid 409 õpilast 137 koolist. Ühe eksamisooritajaga koole oli 42% ehk 58 (2019. a 44%), kahe-kolme eksamisooritajaga 34% ehk 47 (2019. a 30%), seitsme ja enama eksamisooritajaga 9% ehk 12 (2019. a 13%) Valdav enamus eksami sooritajatest — 81,4% õppisid vene keelt B-keelena, vaid kaks inimest A-keelena, keelekümbelusklassidest oli kolm õpilast, vastav taustinfo oli märkimata 18%.

Tabel 1. Vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksami osad, üksikküsimuste hulk, punktid ja ajaline kestus

Eksamiosa	Ülesannete hulk	Üksikküsimuste hulk	Aeg (minutites)	Maksimum-punktid
Kuulamine	4	25	30	25
Lugemine	4	30	60	30
Kirjutamine	2	2	45	25
Suuline osa	2	2	15	20

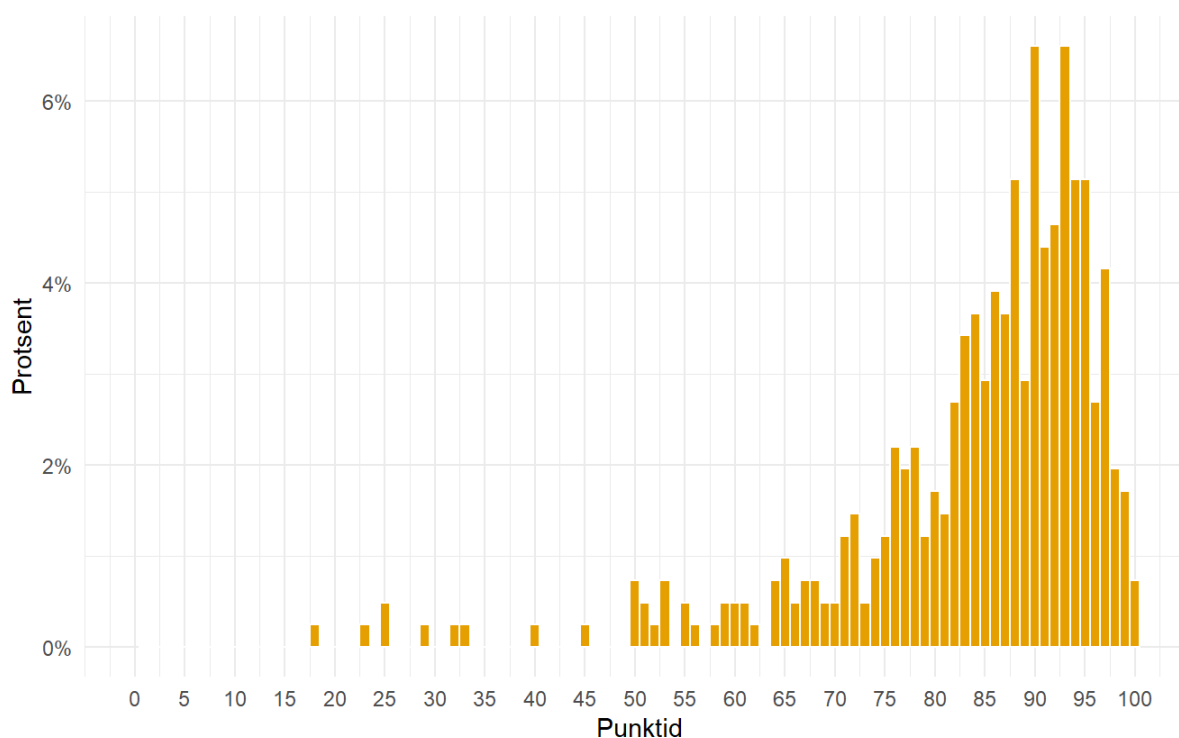
Tabel 2. Üldstatistika viie aasta lõikes

Aasta	Eksami- nandide arv	Max tulemus	Min tulemus	Kesk- mine tulemus	Kesk- mine sooritus %	Kesk- mine hinne
2016	367	100	32	85,9	85,9	4,4
2017	323	99	26	85,6	85,6	4,3
2018	338	100	35	87,9	87,9	4,5
2019	377	100	20	88,1	88,1	4,5
2021	409	100	18	84,1	84,1	-

2021. aastal ei teisendatud õpilaste tulemusi hinneteks, seetõttu ei kajastu üldstatistikas keskmine hinne (vt tabelit 2).

Tulemuste jaotus

Valimi maht: 409, keskmine: 84.1, st. hälve: 13.4

Joonis 1. 2021. a vene keele võõrkeelena eksami tulemuste jaotus

Lõpueksami keskmine sooritusprotsent on nelja protsendi võrra madalam 2019. aasta vastavast näitajast – 84,1 (2019. a 88,1%); kõrgeim tulemus oli 100 ja madalaim 18 punkti (2019. a 100 ja 20).

Tabel 3. 2021. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St.hälve
Poisid	187	45.7	80.1	81.9	83.6	81.9	23	84	99	12.0
Tüdrukud	222	54.3	84.2	86.1	87.9	86.1	18	90	100	14.2
Kokku	409	100.0	82.8	84.1	85.4	84.1	18	88	100	13.4

Üldiste keskmiste tulemuste võrdlus sooti näitab, et nii poiste kui tüdrukute keskmised tulemused on 2019. aastaga võrreldes ligikaudu nelja protsendi võrra madalamad (2019. a keskmised sooritused 86% ja 89,5%), tüdrukute keskmine on veidi kõrgem sarnaselt 2019. aastaga (poiste ja tüdrukute keskmised sooritused vastavalt 81,9% ja 86,1%).

Keskmiste soorituste põhjal võib väita, et vene keele võõrkeelena eksami valinud valdava osa õpilaste keeleoskustase on väga kõrge.

Tabel 4. 2021. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami tulemused maakonniti

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St.hälve
Harju maakond	200	48.9	82.8	84.7	86.6	84.7	23	89.0	100	13.6
Ida-Viru maakond	83	20.3	83.1	85.4	87.7	85.4	40	87.0	100	10.6
Jõgeva maakond	9	2.2	55.8	72.2	88.6	72.2	29	75.0	94	21.4
Järva maakond	5	1.2	81.6	85.6	89.6	85.6	80	92.0	97	7.0
Lääne-Viru maakond	36	9.5	79.8	84.2	88.6	84.2	33	84.0	91	3.2

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St.hälve
Lääne maakond	25	6.1	76.4	81.6	86.9	81.6	50	85.0	97	12.8
Põlva maakond	4	1.0	85.0	92.3	95.9	92.3	87	92.5	97	4.6
Pärnu maakond	16	3.9	71.8	81.4	90.9	81.4	25	85.5	99	17.9
Rapla maakond	10	2.4	74.7	81.4	88.1	81.4	67	79.0	99	9.3
Tartu maakond	31	7.6	82.5	86.6	90.7	86.6	45	88.0	98	11.1
Valga maakond	12	2.9	63.7	77.3	90.8	77.3	18	86.0	93	21.3
Viljandi maakond	1	0.2	-	88.0	-	88.0	88	88.0	88	-
Võru maakond	7	1.7	64.6	79.3	93.3	79.3	58	86.0	96	15.8
Kokku	409	100.0	82.8	84.1	85.4	84.1	18	88.0	100	13.4

Statistiliste andmete võrdlus maakondade lõikes näitab, et enim oli eksaminande Harju, Ida-Viru ja Tartu maakonnast sarnaselt eelnevate aastatega. Maakondadest olid kõige edukamad Tartu, Ida-Virumaa ja Harju õpilased keskmise tulemusega 86,6 ja 85,4 ning 84,7 (2019. a 89,5% ja 89,4% 8 ning 87,3).

Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Osaoskuste võrdluses on kõige kõrgema sooritusprotsendiga rääkimisosa, nagu eelnevatel aastatel. Madalama, kuid ikkagi kõrge, keskmise sooritusprotsendiga on kuulamis- ja kirjutamisosa. 2019.a osaoskuste keskmiste tulemuste võrdlus

2021. a. samade tulemustega näitab, et vahe jääb ühe ja kuue protsendi vahele. 2019. a. keskmised tulemused olid kõrgemad, 2021. a suurimad erinevused on kuulamis- ja kirjutamisosa keskmistes (2019. a vastavalt 84,7 % ja 84,6%).

Tabel 5. 2021. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami põhinäitajad osade kaupa

	Kuulamine	Lugemine	Kirjutamine	Rääkimine
Maksimumpunktid	25	30	25	20
Keskmine tulemus	19,6	26	19,7	18,9
Keskmine sooritus %	78,2	86,5	79,0	94,4
Miinimum	1	5	0	2
Maksimum	25	30	25	20
Standardhälve	4,3	3,8	5,7	2,2

Poiste ja tüdrukute eksamiosade keskmiste tulemuste analüüs näitab, et need erinevad kuni 11%, peamine erinevus on kirjutamisosas, kuulamisosa keskmised on sarnased ning lugemis- ja rääkimisosade vahel on erinevused kolm-neli protsenti.

Tabel 6. 2021. aasta vene keele lõpueksami osade keskmised tulemused soo järgi

	Kuulamine	Lugemine	Kirjutamine	Rääkimine
Poisid	78,4	85,0	72,7	92,8
Tüdrukud	78,1	87,8	84,3	95,7

Kuulamisosa keskmine tulemus on 78,2 %, mis on 2019. aasta tulemusest ligikaudu kuue protsendi võrra madalam.

Tabel 7. 2021. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami kuulamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälve
Poisid	187	46	19.1	19.6	20.2	78.4	5	20	80	25	3.8
Tüdrukud	222	54	18.9	19.5	20.1	78.1	1	21	84	25	4.7

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälve
Kokku	409	100	19.1	19.6	20	78.2	1	21	84	25	4.3

Lugemisosa keskmine tulemus on sel aastal 86,5%, mis on paar protsenti madalam eelmise aasta tulemusest. Analüüs sooti näitab, et poiste ja tüdrukute lugemisosa keskmiste tulemuste erinevus on ligikaudu kolm protsenti (vastavalt 85,0% ja 87,8%), 2019. aasta vastavad tulemused erinesid kahe protsendi võrra.

Tabel 8. 2021. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami lugemisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälve
Poisid	187	46	25	25.5	26	85.0	5	26	87	30	3.7
Tüdrukud	222	54	25.8	26.3	26.8	87.8	5	27	90	30	3.8
Kokku	409	100	25.6	26	26.3	86.5	5	27	90	30	3.8

2021. aasta eksami kirjutamisosa keskmine tulemus on 79 %, 2019. aastal oli vastav tulemus ligikaudu kuue protsendi võrra kõrgem (84,6%). Statistilised andmed viitavad sellele, et selle eksamiosa formaat on valdavale osale õpilastest tuttav ja võimaldab neil saavutada häid tulemusi.

Analüüsides keskmisi tulemusi sooti, näeme, et tüdrukute tulemused on oluliselt kõrgemad poiste tulemustest. Kui 2019. aastal oli vahe poiste ja tüdrukute tulemustes kuni kaheksa protsenti, siis 2021. aastal moodustas vahe ligikaudu 12% (vt tabelit 9).

Tabel 9. 2021. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami kirjutamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälve
Poisid	187	46	17.4	18.2	19	72.7	0	20	80	25	5.7
Tüdrukud	222	54	20.4	21.1	21.8	84.3	0	23	92	25	5.4
Kokku	409	100	19.2	19.7	20.3	79.0	0	22	88	25	5.7

2021. aasta eksami rääkimisosa väga kõrge keskmine tulemus 94,4 % on sarnane 2019. aasta tulemusega (95,3%). Suulise eksamiosa formaat ei tekita eksaminandidele raskusi. Väga kõrge keskmine tulemus ei ole aga üllatav, sest üle 80% eksami valinud õpilaste keeleoskustase on suurepärane. Poiste ja tüdrukute tulemuste võrdlus (vastavalt 92,8% ja 95,7%) näitab, et tüdrukute üldine keskmine tulemus on kolme protsendi võrra kõrgem (vt tabelit 10).

Tabel 10. 2021. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami rääkimisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälve
Poisid	187	46	18.2	18.6	18.9	92.8	5	19	95	20	2.2
Tüdrukud	222	54	18.9	19.1	19.4	95.7	2	20	100	20	2.2
Kokku	409	100	18.9	18.1	19.1	94.4	2	20	100	20	2.2

Lõpueksamitöö analüüs ülesannete kaupa näitab, et õpilastele osutusid kõik kuulamisosa ülesanded lihtsateks. Eriti lihtne oli kolmas ülesanne (keskmine sooritusprotsent 84,6). Ülesanne põhines lühitekstidel, kuulati õpilaste mõtteid erinevate spordialadega tegelemisest. Testitavatel tuli otsustada, kellele kõnelejatest kuuluvad ülesandes antud väited. Ülesanne kontrollis teksti põhisisu mõistmist ja oli sobitusülesanne. Esimene ülesanne oli kolmese valikuga

valikvastustega ülesanne ning kontrollis teksti üldist mõistmist ja valikulise info leidmist ning osutus õpilastele pigem kergeks (keskmine sooritusprotsent 72,3). Ülesanne põhines lühitekstidel, kõlasid huvitavad uudised õpilaste loodud leiutistest. Teine ja neljas ülesanne olid lühivastustega ülesanded (üldised keskmised sooritusprotsendid vastavalt 75,6 ja 81,5), mis ei valmistanud õpilastele raskusi, neljas ülesanne osutus pigem kergeks. Ülesanded kontrollisid valikulise info leidmist ja teksti detailset mõistmist. Teises ülesandes kuulasid õpilased Maksim Matvejevit, kes lõi fondi „Doktor Kloun“, et olla toeks haiglas viibivatele lastele. Neljas ülesanne põhines tekstil, milles tutvustati üht omapärast kooli. Kuulamisosa ülesannete üksikküsimused on heade eristusnäitajatega ja tasemekohased.

Lugemisülesanded olid õpilastele kerged ega valmistanud raskusi, mida kinnitavad väga kõrged näitajad. Valimile väga lihtsateks osutusid kolmas ja neljas ülesanne (üldised keskmised sooritusprotsendid vastavalt 91,2 ja 91,1). Kolmas ülesanne põhines ilukirjanduslikul tekstil ja oli lünkülesanne. Ülesanne kontrollis arusaamist pikemast tekstist ja tekstisisestest seostest. Neljas ülesanne oli pangaga lünkülesanne ja kontrollis lugemisoskust ning grammatika ja sõnavara tundmist. Ka esimese ülesande sooritamine oli õpilastele lihtne (üldine sooritusprotsent 83,5). Ülesanne põhines tekstil, milles räägiti Roman Bilõkist, kelle eluunistuseks oli laulda suurel laval. Ülesanne oli kolmese valikuga valikvastustega ülesanne ja kontrollis teksti peamisest mõttest arusaamist ning vajaliku info leidmist. Teise ülesande üldine keskmine sooritusprotsent (76,8) osutus veidi madalamaks, kuid ülesanne oli valimile pigem kerge. See oli lühitekstidel põhinev sobitamisülesanne ning kontrollis teksti peamisest mõttest arusaamist.

Kirjutamisosa kaks ülesannet olid õpilastele igati jõukohased (sooritusprotsendid vastavalt 82,3 ja 77,1). Eksamisooritajatel tuli kirjutada kadunud õpilaspileti kohta teade Facebooki ning kiri sõbrale (vt tabelit 11). Mõlema ülesande täitmisel olid abiks sisupunktid, millele kirjutamisel tugineda. Isiklik kiri tuli kirjutada Eestit külastada plaanivale sõbrale ning anda informatsiooni ilma osas, anda soovitusi riietumiseks ning põhjendada neid, aga ka seda, mida kavatsetakse külalistele Eestis näidata. Ülesanne eristas hästi hea või kehvema keelekasutusega eksaminande.

Rääkimisülesandeid oli kaks: esimene neist pildi kirjeldus ja vestlus, kus vastates õpetaja küsimustele õpilane demonstreerib spontaanset keelekasutust, teine rollimäng. Esimese ülesande täitmisel olid abiks küsimused. Õpilased tulid hästi toime mõlema ülesandega. Valdavalt näitasid õpilased väga head keelekasutust.

Analüüsides poiste ja tüdrukute keskmisi tulemusi ülesannete kaupa (vt tabelit 11), näeme, et sarnaselt 2019. aasta tulemustega erinesid noormeeste tulemused neidude omadest enim kirjutamisosa esimese ja teise ülesande juures. 2021. a on vastavate keskmiste sooritusprotsentide vahe ligikaudu 9-13%, 2019. a oli keskmiste sooritusprotsentide vahe ligikaudu 4-8%. Teiste ülesannete poiste ja tüdrukute keskmiste sooritusprotsentide vahe jääb ühe ja kuue vahele.

Tabel 11. 2019. aasta vene keele lõpueksami ülesannete põhinäitajad

	Maksimum-punktid	Keskmine sooritus % (M/N)	Min punkte	Max punkte	St. hälve
Kuulamise 1. ülesanne	7	72,3 (72,7/72,0)	0	7	1,7
Kuulamise 2. ülesanne	6	75,6 (75,0/76,1)	0	6	1,6
Kuulamise 3. ülesanne	6	84,6 (86,5/83,0)	1	6	1,2
Kuulamise 4. ülesanne	6	81,5 (80,5/82,3)	0	6	1,3
Lugemise 1. ülesanne	7	83,5 (83,3/83,8)	1	6	1,1
Lugemise 2. ülesanne	6	76,8 (74,6/78,7)	0	6	1,5
Lugemise 3. ülesanne	7	91,2(88,4/93,6)	0	7	1,2
Lugemise 4. ülesanne	10	91,1 (90,2/91,9)	0	10	1,4
Kirjutamise 1. ülesanne	9	82,3 (77,4/86,4)	0	9	2,1
Kirjutamise 2. ülesanne	16	77,1 (70,0/83,1)	0	16	4,0
Rääkimine	20	94,4 (92,8/95,7)	2	20	2,2

Kokkuvõte

Lõpueksamitöö vastas A-võõrkeele õppekavale. Eksamitöö võimaldab kasutada erinevaid tekstiliike ja ülesandetüüpe ning käsitleda eri teemasid ning seega saada adekvaatsem pilt eksaminandi keeleoskusest.

Eksamiülesandeid koostava komisjoni eesmärgiks oli koostada eksam eelnevatele aastatele sarnase raskusastmega. Kui vaadelda tulemusi hindevahemike võrdluses, siis on langenud õpilaste hulk, kelle punktisumma jäi vahemikku 90-100. Õpilaste hulk, kelle punktisumma 2021. aastal jäi vahemikku 90-100, on 178, 2019. aastal oli see 228 õpilast ja 2018. aastal vastavalt 211. 165 õpilase punktisumma jäi vahemikku 75-89. Seega valdav osa õpilastest ehk 84% saavutasid kõrge või väga kõrge tulemuse ning eksam osutus neile enam kui jõukohaseks. Ühe õpilase saavutus jäi alla 20 punkti (vastavalt 19 punkti).

Kõrged punktsummad näitavad, et valdavalt valivad eksamit õpilased, kes oskavad hinnata oma keeleoskuse taset. Seega on eksamitöö üldine keskmine kõrge sooritusprotsent ootuspärane, vaid kaheksa õpilase (vastavalt 2% valimist) punktisumma jäi vahemikku 20-49. 2021. aastal oli eksami suulise osa salvestamine kohustuslik. Soovitame kõigil õpetajatel eksamiks valmistumise käigus salvestada intervjuusid õpilastega ning neid koos analüüsida, tutvustades samas ka hindamisjuhendit. Eksamitöid hindavatel õpetajatel peab olema põhjalik ülevaade hindamisjuhendist, see võimaldab maksimaalse objektiivsusega hinnata õpilaste töid. Väga tähtsuis on ka hindamisjuhendi tutvustamine õpilastele, et neil oleks selge ettekujutus eksamil nõutavast.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2021. a vene keele lõpueksamitöö oli eksami valinud õpilastele väga kerge: üheteistkümnest ülesandest kahe üldine sooritusprotsent oli üle 90-e ja kolme üle 80-e. Eksamitöö pakkus mitmekesisust nii teemade kui ka ülesandetüüpide lõikes. Eksami olid valinud valdavalt õpilased, kelle keeleoskustase on väga hea, ligikaudu kahel protsendil õpilastest jäi tulemus alla 50%. Antud analüüs ei võimalda teha põhjanevaid järeldusi vene keele õpetamise taseme kohta, sest 70% valimi koolidest moodustasid koolid, kus eksamit sooritas üks, kas või kolm õpilast.

Kindlasti on oluline õpetajate eksamialane koolitus, mis tagab eksamitööde hindamise ühtsetel alustel. Õpetajad, kes töötavad põhikooliastmes on oodatud

eksamiseminaridele, kus analüüsitakse suulise ja kirjaliku eksamiosa ülesandeid ning hinnatakse vastavate hindamisskaalade abil õpilaste vastuseid.